

TÉTÉNYI CSABA

Violet Cox arca

(Részlet a DCI című regényből)

1.

Violet Cox arca nem gyermekarc. Olyan ember arca, aki tud valamit, és a környezetben nincs senki, aki méltó lenne rá, hogy megossza vele a tudását. Szenved a bezártságtól, de képtelen másra gondolni, csak arra az egy dologra, és az elmondásába nagyon nehéz lenne belekezdenie. Úgy vettem észre, szereti a szüleit, de látja rajtuk, hogy nem lennének képesek megérteni, ha elmondaná. Ha egyáltalán el tudná mondani, ugyanis a verbális kifejezőkészsége megfelel a korának. Nekem kellene partnernek lennem, de ez szinte lehetetlen. Néha már-már elhittem, hogy tényleg valami külső tényezőről van szó. A beszélgetéseink már nem arra irányulnak, hogy az általam felállított diagnózisnak megfelelő lépéseket megtegyük, sokkal inkább a kölcsönös bizalmatlanság leküzdésére, hogy legyen miért beszélünk. Nem volt még rá példa a praxisomban, hogy egy gyermek ilyen helyzetbe hozott volna.

Egy-két perccel ezelőtt ment el. Ma történt némi áttörés, mivel felhasználtam az előzetes információkat. Általában csak elbeszélésekre és orvosi leletekre alapozhatom az elképzeléseimet, sőt, sokszor csupán a pácienssel folytatott beszélgetésekre. De ezúttal a birtokomban volt a Pilar által ismertetett könyvtárbéli eset, és a személyes tapasztalat az azt kiváltó tárgyról. Akaratom ellenére a Violettel folytatott párbeszéd ma nem a szokásos pszichiáter és páciens szerepeket osztotta ránk. A kislány megérezte rajtam a rendhagyó izgatottságot, és hogy zavarban vagyok azt illetően, hogy a problémáit úgy kezeljem-e, ahogy eddig. Büntudatot érzek. Valóban elbizonytalanodtam, hogy mi a teendő abban az esetben, ha annak a gyanúja merül fel, hogy a páciens nem beteg, csupán különlegesen érzékeny. Violet nem látta, mi volt a ládában, mégis olyasmit állított róla, ami, ha a gyermeki szóhasználatát lefordítjuk, valamilyen értelemben megfelelt a valóságnak. Először történt meg, hogy Violet a legegyszerűbb módon elárult nekem valamit. A gyanúmat az táplálja, hogy ehhez meg kellett sejténie, hogy tudni vélem, miről beszél. Minden szorongása az arcára íródott, mikor fürkészve rám nézett, vajon igazán értem-e a szavait. Egy rémítő pillanatra még az is megfordult a fejemben, hogy elmondom neki az igazat. Nem szabad, ez örület lenne. Tudom, hogy nem szabad hinned, mert ha tévedek, akkor már nem fordíthatom vissza a folyamatot. Márpedig valószínűleg tévedek a gyanúmat illetően.

A megszokott módon kezdődött. Elhelyezkedett a karosszékből, és percekig hallgatott. Ilyenkor azzal próbálkozom, hogy könnyed fecsegésbe rejtett kulcsszavakkal eltereljem a figyelmét. Ha sikerül, úgy reagál, hogy maga sem tudja, mi keltette fel az érdeklődését. Ritkán válik be ez a módszer, és akkor sem kezd bele

hosszabb mondatokba, csupán néhány szót mond. Igyekszem tompítani, hogy tulajdonképpen őrá irányul a beszélgetés, vigyáznom kell, hogy ne vigyem túlzásba a kérdezősködést. Ma végig az volt az érzésem, hogy látja rajtam a feszültséget, azt, hogy valami egészen konkrét dologról szeretnék kérdezni, és várja, mikor rukkolok elő vele. Felesleges és feltűnő lett volna leplezni. Megkértem, mesélje el, mi történt vele az elmúlt napokban. Körülbelül tíz szóban válaszolt. Említette, hogy járt a könyvtárban. Eldöntöttem, hogy nem titkolom el, amit hallottam az esetéről. Megkérdeztem, mit látott, és ő azt felelte, két embert a ládában. Ms. Guerrerónak csak egyet mondtál, emlékeztettem, a nagypapát. Hallgatott. A te nagypapádat láttad, kérdeztem. Azt mondta, nem. Nyilván idős férfira gondolt, és azt a szót használta, ami legelőször eszébe jutott erről, gondoltam. A másik gonosz, folytatta kis szünet után, rám függesztve a tekintetét, mint aki titkot mond el. Aztán feltettem azt a kérdést, amiről, azt gondoltam, ő is tudja, mire irányul: hogy hogyan vehette észre, hogy egy bezárt ládában két ember van. Láttam, válaszolta olyan meggyőzően, hogy elsőre azt gondoltam, mi sem természetesebb, hiszen csak a vak nem látta. Nem rejtettem el, noha nem mondtam, hogy homályos módon összeérnek a titkaink, bár általában idegenkedem az ilyen bizalmaskodástól, de ezúttal nem erről volt szó. A későbbiekben másról is beszéltünk, de Violet nem adta jelét, hogy magyarázatot vár tőlem.

Csupán húsz percet töltött itt, de nekem több órának tűnt. Nem tudtam feloldani a nyomást, ami ránehezedik, sőt, veszélyes területre tévedtem; lehet, hogy megerősítettem benne azoknak a dolgoknak a realitását, amiket látni vél. Illetve ő biztos abban, hogy látta, én gondolom csak, hogy látni vélte őket. Lehet, hogy a látás itt nem a szó szoros értelmében értendő. Borzalmas zavarban vagyok, büntudat és az ismeretlentől való félelem váltakozik bennem. Rendeznem kell a gondolataimat. Violet Cox tízéves, elzárkózó, hallgatag, és azt a gyanút kelti akaratlanul az emberben, hogy szörnyű titkot őriz magában, valamitől fél, amire nincs még szó gyermeki szókészletében. Mivel a tünetek okát mindenki benne keresi, bizalmatlan, nem hiszi, hogy bárki is képes lenne megérteni a félelme valódi – általa valódinak tartott – eredetét, így nem is igyekszik kommunikálni azt. Ez a félelem láthatóan szünet nélküli, nincsenek nyugalmi periódusok. Egyedüllétében sajátos rítussal próbál meg szembenézni szorongásaival: retteg a tengertől, ezért néha kimegy a partra, és figyeli a vizet. Több esetben számolt be arról, hogy egy embert vagy embereket látott ott, ahol más nem, ahogy a legutóbbi esetben is. Ha hinnék a szellemek létezésében, azt mondanám, szellemeket látott. Különösen idevágó lenne ez a mostani látomása vagy érzése, lévén ezúttal olyasmit vél érzékelni, amit a puszta látás nem lenne képes. Ha játszani akarnék a szavakkal, azt mondhatnám, beleézés, és ez annak a tudatában is értelmezhető, hogy mit tartalmazott a láda, és mire utaltak a tárgyak. Az inkvizítor a napló tanúsága szerint idős ember volt, mikor a kontinensen partra szállt, ugyanakkor ez az esemény meglehetősen régen történt. Egy másik embert üldözött, aki, fogalmazzunk így, gonosz volt. Szellemek, vagy a tárgyak aurája, vagy csupán Violet fantasztikus meglátása volt, úgy gondolom, szavai erőtlenítés nélkül értelmezhetőek úgy, hogy a talált tárgyak léte és jellege megerősítse azokat. Magamban persze, eljátszhatok bármely lehetőséggel, fenn is tarthatom a bizonytalanságot, de ha Violettel beszélgetek, sem egy esetleges döntés, sem a döntésképtelenség nem marad titokban. Most tettem egy akaratlan, tétova lépést a hit

irányába, és ez lehetetlenné teheti a kislánnyal való jövőbeni együttműködésemet. Nem lett volna szabad. De most legsajátabb vélekedéseim kerültek mérlegre, és pont egy bizonytalan pillanatban. Még senki sem hozott ilyen helyzetbe.

2.

Felkeltem a földről. Fekve néztem végig a túlvilági jelenetet. Osborne távcsővel figyelte, és beszámolt mindenről. Nem tudom, mikor fordult elő velem utoljára, hogy gondolattalanul álltam tizenöt percig. Üres voltam, azt hiszem, így szokták mondani. Észrevétlenül lett úrrá rajtam a tágasság érzése, ugyanakkor a számkivetettségé is, a magányé. Az ujjaimban még éreztem a szorítást, a palást anyagát, a fülemben pedig hallottam Morgand hangját és az eső dobolását alkalmi ponyvánkon. Elmentek, ezt gondoltam először, ki tudja, hová. Végül mégis volt célja az útnak, eljött a végső pillanat, megtudtam, mi fokozódott elviselhetetlenül. Ha nem is vagyok tisztában minden részlettel, akkor is érzem, hogy ez tudás. Menjünk, vége, szólt valaki. Ekkor vettem észre, hogy nem tombol a vihar, szelíden, kitartóan esik csupán. Álltam a világvégi helyen, ahogy korábban elképzelve, megtisztulva, megbékélve kételyeimmel, ami e rettenet nélkül nem történt volna meg. Még nem akartam menni. Később egyszerűbben gondoltam erre az állapotra, úgy véltem, csupán annyi történt, hogy hosszú ideig tartó, szünet nélküli szorongás után akkor végre nem félttem.

Elértük az autót, és megállapítottuk, hogy az aszfalton törésnek nincs nyoma. A városba vezető úton mindannyian a karóba húzott emberek felbukkanását vártuk. Az egyik egy, az út fölé lógó ágú fa volt, az autó tetején ismét hallottuk a csattanást, a másik helyén pedig egy madárijesztő állt. Ők négyen mégis megegyeztek abban, hogy odafelé valóban karóba húzott emberi testek álltak ott, én pedig nem szóltam, mert bár még mindig kísértett a magamban ismételt „kollektív pszichózis” kifejezés, emlékeztem, hogy mit éreztem, mikor Violet torz mását megláttam a hátsó szélvédőn. Vajon el tudom-e dönteni ezt valaha? Megállapodtunk, hogy másnap délután találkozunk Osborne lakásán, ekkor hajnali négy óra körül járt az idő. Odaadták Pilarnak a náluk maradt két tárgyat, a Malleus Maleficarumot és az indián szobrocskát. Mindenkit hazavittem. A hirtelen jött megnyugvás végtelenül ellazított, mintha sokat ittam és belefáradtam volna. Valóban ittam, de csupán egy pohár whiskyt a tegnap emlékére. Mindössze az nyugtalanított, hogy már végképp nem tudtam, mit mondhatnék Violetnek. Mert abban biztos voltam, hogy nem ő volt az úton, ő kora este óta az igazak álmát aludta. És az is biztos volt, hogy látni fogja rajtam a változást. Megnéztem a noteszomban, délutánra volt előjegyezve. Délben felkeltem, és még mindig nem tudtam, hogy lemondok a folytatásról, vagy – félretéve minden szakmai averziómat – új alapokra helyezem a kezelést.

Aztán kora délután telefonon kerestek a Cox-szülők, és kitörő örömmel számoltak be arról, hogy Violet viselkedésében fordulat következett be. Reggel tőle szokatlan vidámsággal ébredt, hosszasan elbeszélgetett szüleivel, és jó hangulatban iskolába ment. Meghívtak egy teára. Meglátogattam őket, társalogtunk, szinte zavarban voltam a hálájuktól. Egyrészt egyre növekvő feszültséggel vártam Violetet, akinek akkortájt kellett hazaérnie az iskolából, mert a saját szememmel akartam látni a gyógyulását, másrészt reméltem, hogy még csak utalnom sem kell az örömteli változás okára. Megszabadult. Furcsa ezt gondolni, de megszabadítottuk, egészen konkrétan az a bolond Osborne. Arra nézve nincs határozott elképzelésem,

hogy hogyan is tartotta fogva az a valaki vagy valami, és miért pont őt. Nem merem továbbgondolni, mi lesz, ha valaha találkozom még más hasonló „betegekkel”, akiket hasonló módon lehet csak „meggyógyítani”. Ez már nem a szakmám. Egy másik világba lépünk át. Nem tudom, hogy akarom-e.

Belépett Violet, és valóban ragyogott az elevenségétől, egyszóval úgy festett, mint egy egészséges, vidám gyerek. Leült közénk, és ahogy köszöntött, beigazolódott a sejtésem: látszott rajtam, az arcomra volt írva minden. Nagyon komolyan nézett rám, és jelzés nélkül a tudomra adta, hogy csatát nyertünk együtt. Tisztában vagyok azzal, hogy elfelejteni soha nem fogja, ami vele történt, és talán évek múltán el is mondhatom neki, ami velem esett meg a csatater egy másik pontján. Bár nem biztos, hogy ez jót tenne vele. Azt is sejttem, hogy világos számára, hogy nem maga a kezelés okozta a változást. Feltettem néhány óvatos és elég jelentéktelen kérdést a látszat kedvéért, ő ugyanabban a szellemben válaszolt. Közben sajnáltam, hogy négy társam nem láthatja az arcát. Azt azért megemlítettem, hogy Ms. Guerrero üdvözlí, és szívesen látja megint a könyvtárban, noha Pilar nem kért meg erre. Búcsúzóul közöltem Mr. és Mrs. Coxszal, hogy Violet túl van a nehéz időszakon, és minden remény megvan rá, hogy nem következik be semmilyen visszaesés.

Most első örömben Osborne-hoz megyek. Valami arra késztet, hogy akárki is ez az ember, megoszom vele az élményt. Aztán felkeresem mindőjüket, bár csak holnap esedékes a találkozónk. Itt is vagyok. Éles csengőhang. Semmi mozgás. Újra. Semmi. Nyilván alszik, és még rajta van a sál. Majd holnap. Feltehetően a többiek is alszanak. Holnapig igazán várhatok. Akkor most hazamegyek, olvasok, és iszom egyet az egészségükre.

